

Mh 23.11.2020 § 210

Mv 14.12.2020 Erillisliite nro: 5 Asia nro: 9

KAINUUN LIITTO KAINUU 2040 TULEVAISUUSSKENAARIOT

24.11.2020 AINO MENSIONEN, ANNA-MARIA RAUHALA

KAINUUN MAAKUNTAVALTUUSTO 14.12.2020
JOUNI PONNIKAS

RAMBOLL

Bright ideas. Sustainable change.

JOHDANTO

Kainuun tulevaisuusskenaariot 2040 on työstetty palvelumuotoilun keinoin osallistamalla yhteiskehittämisen työpajoissa Kainuun alueen sidosryhmiä ja toimijoita. Skenaarioita täydennettiin Rambollin asiantuntijoiden näkemyksellä RoundTable-työskentelyllä.

Skenaarioita luotiin neljä. Sivulla 3 on esitelty akselit, joilla skenaariot on rajattu. Jokaisen skenaarion kansilehdellä on numero, joka kuvaa mitkä kaksi akselia skenaariossa yhdistyy. Numerot on esitetty myös viereisellä palstalla. Skenaariot on tarkoituksella kirjoitettu hieman kärkevästi ja mustavalkoisesti, jotta ne erottuvat toisistaan. Todellisuudessa Kainuu vuonna 2040 todennäköisesti yhdistää eri skenaarioiden osia.

Skenaariot 1 ja 4 valittiin jatkotyöstettäviksi ja niille työstettiin yhteiskehittämisen työpajassa tiekartat, eli kuvattiin mitä tulee tehdä, jotta kuvattuun vuoden 2040 tilanteeseen on mahdollista päästä. Voidaan ajatella, että skenaariot 2 ja 3 vältetään, kun askeleita saadaan mahdollisimman paljon skenaarioiden 1 ja / tai 4 suuntaan.

Skenaarioiden nimet ja akselit:

- **Vahva teollisuus ja kestävä kehitys**, nro 1, akselit: Yhteistyö ja rajojen ylitys & Perusteellisuuden vetovoimatekijät - yritykset edellä
- **Kainuu optimointi**, nro 2, akselit: Perusteellisuuden vetovoimatekijät - yritykset edellä & Sulkeentuneisuus ja sisäänpäinkääntyneisyys
- **Resurssiperiferia**, nro 3, akselit: Sulkeentuneisuus ja sisäänpäinkääntyneisyys & Luovat vetovoimatekijät - ihmiset edellä
- **Elinvoimainen, koulutettu ja luova kainuu**, nro 4, akselit: Luovat vetovoimatekijät - ihmiset edellä & Yhteistyö ja rajojen ylitys

Yhteistyö ja rajojen ylitys

- Toimitaan verkostoissa ja ekosysteemeissä (koulutus, yritykset)
- Avoimuus ja innovatiivisuus
- Rakennetaan yhteyksiä Kainuun ja naapurimaakuntien sekä Kainuun ja Venäjän välille (tietoliikenne, liikenne, liikkuminen)
- Toimitaan vahvasti kansallisissa ja kansainvälisissä yhteistyöfoorumeissa
- Palvelujen järjestämisessä maakuntien välistä yhteistyötä
- Houkuttelee monipuolisesti erilaisia ihmisryhmiä uusiksi kainuulaisiksi

Luovat vetovoimatekijät - ihmiset edellä

- Pääfokuksessa korkean osaamisen työpaikat, pienet ja keskisuuret yritykset palvelualoilla (matkailu, elämysteollisuus, sote)
- Panostus korkeakoulutukseen ja tutkimukseen
- Kaavoituksessa ympäristön laatuja asumismukavuus korostuu
- Hyvä palvelu- ja kulttuuritarjonta
- Ympäristönäkökulma korostuu – investointien houkuttelussa ja hyväksymisessä punnitaan vaikutukset ympäristölle, eikä hyväksytä kestävyystavoitteiden mukaista yritystoimintaa

AKSELIT

Perusteellisuuden vetovoimatekijät - yritykset edellä

- Pääfokuksessa yksittäiset suuret investoinnit teollisuudessa, kaivostoiminnassa ja jalostuksessa
- Panostus ammatilliseen koulutukseen ja työssäoppimiseen
- Kaavoituksessa korostetaan yritysten toimintaedellytyksiä – painotus yritysnäkökulmassa
- Peruspalvelut taataan
- Ympäristönäkökulma jää yritysnäkökulman alle (mikä tahansa työpaikkoja tuova investointi hyväksytään)

Sulkeentuneisuus ja sisäänpäinkääntyneisyys

- Katsotaan sisäänpäin – Kainuun asiat ensin
- Osaoptimointi
- Pyritään järjestämään kaikki itse - omavaraisuus
- Pyritään houkuttelemaan pääasiassa vain kainuulaisia paluumuuttajia

Kommentti (Jouni Ponnikas)

- Akseleihin tulee lisätä yhden mahdollisen kehityskulun ääripäät:
 - paikallisesti kestävä kehityksen toteutuminen (investoinnit, työpaikat, osaavaa työvoimaa, uusia asukkaita, verotuloja, aktiivista & kestävää ympäristön hyödyntämistä niin että hyöty jää paikallisille) VS
 - resurssiperiferia (alue kuihtuu investoinneista huolimatta, hyödyt muualle)

SKENAARIO

VAHVA TEOLLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS (TAVOITELTAVA SKENAARIO)

Kainuussa toimii aktiiviset yritysekosysteemit, niin Kainuun sisällä kuin maakunta- ja valtorajojen yli. Muutoksista selvittää yritysten yhteistyöllä. Kainuussa ei jäädä jumiin pieniin yksityiskohtiin vaan pyritään joustavaan tekemiseen ja yritysten tukemiseen mm. joustavalla kaavoituksella. **TALOUS JA YRITYKSET** asetetaan etusijalle, jolloin kainuulaisilla riittää töitä ja koulutusmahdollisuuksia.

Kainuussa kannustetaan innovaatiotoimintaan. Innovaatiopolitiikassa korostuvat perusteellisuuden alat, mutta myös cleantech-sektori, kiertotalouden ratkaisut ja metsäbiotalous (kuten selluteollisuus, sahatoiminta, puurakentaminen jne.). Innovaatiopolitiikka on vahvistanut ja nostanut kainuulaisten teollisuusyritysten jalostusastetta ja synnyttänyt uusia yrityksiä. Yritysten liiketoimintaekosysteemit kukoistavat vahvoina TKI-toiminnan ansiosta sekä näkyvät mm. pk- ja suuryritysten symbiooseina. Elinkeinopolitiikassa panostetaan toimialoihin, jotka houkuttelevat **PERUSTEOLLISUUDEN** yritysten investointeja. Kärkialat ja niiden panostaminen ovat jatkuneet samansuuntaisina 2020-luvulta lähtien ja valituille kärkitoimialoille on saatu Kainuuseen vuoteen 2040 mennessä pysyviä ankuriyrityksiä ja -toimijoita, mm. datakeskus, kemiallisen metsäteollisuuden toimijoita, puutuoteollisuutta, metalliteollisuutta ja akkuklusteri. Yritysinvestoinnit ovat kestävän kehityksen mukaisia, mutta uusia työpaikkoja tuovat investoinnit koetaan usein tärkeämmiksi kuin ympäristönäkökulmat. Vielä 2020-luvulla Kainuu säilyy EU:n koheesio- ja aluepolitiikan kohteena (NSPA-tuki kasvaa), mutta vuoteen 2040 mennessä näihin perustuvan elinkeinopolitiikan merkitys on vähentynyt - Kainuu ja Pohjois-Suomi menestyvät markkinaehtoisesti.

SKENAARIO - VAHVA TEOLLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS 2040 (TAVOITELTAVA SKENAARIO)

Edunvalvonta on onnistunutta: mm. koilliskaapeli menee Kainuun ja Kajaanin kautta ja töitä voi hyvin tehdä Kainuusta käsin etänä. Raideliikenneyhteydet ovat toimivat tukien Kainuusta käsin työskentelyä. Arktinen kaapeli on globaalin dataliikenteen ykkösväylä - Kajaanilla on globaalisti vahva asema solmukohtana. 2020-luvun alkupuolella Kajaanin muodostunut datapalvelin keskittymä vahvistuu LUMI-supertietokoneella ja EuroHP-tietokone on päivitetty uuteen, jolla mahdollistettiin tieteellisen laskennan yhteydet Japaniin ja Kiinaan. Näin Kainuun datakaapelin merkitys siltena Euroopan ja Aasian välillä kasvoi. Kainuussa on kattavat, toimintavarmat tietoliikenneyhteydet elinkeinoelämällä ja kotitalouksilla kattaen myös loma-asutuksen tukien monipaikkaista asumista.

Kainuulla on vetovoimaa sijoituskohteena, yritysten toimintaympäristönä ja työ- ja opiskelupaikkana. Kainuussa on datakeskus, jonka ympärille muodostunut ekosysteemi palvelee yritys- ja TKI-toimintaa. Ekosysteemin ympärille on kehittynyt kasvavia vienti-start-up:ja, joita erityisesti ammattikorkeakoulutus tuottaa. Lisäksi Kainuussa on akkuteollisuutta (Terrafame) ja muuta kaivosteollisuutta (Sotkamo Silver, Otanmäki, RG stone, Tulikivi, Juuan dolomiittikalkki ja Elementis Minerals). Uusiutuvaa energiaa edustaa tuulivoimateollisuus ja biotalous osaaminen on laaja-alaista ja kasvavaa pohjautuen sekä metsäteollisuuden sivuvirtoihin että uudenlaisten teknologioiden rohkeaan pilotointiin (mm. St1, KajCell, laaja biokaasun tuotanto) sekä muuta energiaosaamista (mm. datakeskusten hukkalämmön hyödyntäminen). Teollisuuden sivuvirtoja sekä jätteitä osataan hyödyntää ja niiden ympärille on muodostunut kannattavaa kestävän kehityksen sekä kiertotalouden periaatteiden mukaista liiketoimintaa. Liiketoimintaa lisätään luonnonvarojen ympärille luomalla yritysekosysteemejä ja tukemalla ekosysteemien syntymistä. Erityisesti tuetaan ekosysteemien syntymistä kaivosteollisuuteen sekä bio- ja kiertotalouteen mm. yhdyskuntajätteen hyödyntämiseen sekä vähähiilisyteen liittyviin liiketoimintoihin. Ilmastotyössä on tunnistettu hillintä- ja sopeutusratkaisujen kasvava kansainvälinen kysyntä ja kainuulaisilla yrityksillä on vahvojen kotimaan referenssien ansiosta avaimet menestykseen. Maakunnallisessa ilmastotyössä panostetaan onnistuneesti julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyöhön tukien sekä maakunnallisia hiilineutraaliustavoitteita että luoden cleantech-sektorin työpaikkoja maakuntaan.

Barentsin alueen yhteistyötä vahvistetaan erityisesti infrahankkeiden osalta ja yritysekosysteemien kehittämisessä, erityisesti kiertotalouden ympärille muodostuneet ekosysteemit hyötyvät kv-markkinoista. Kainuu hyödyntää Arktisenneuvoston pj kautta 2033-2035 ja jo 20-luvulla Suomen BEAC-pj kautta aktiivisesti. E-viisumi on tätä päivää ja helpottaa niin työvoiman kuin turistien liikkumista. Saavutettavuus itä-länsi-suunnassa paranee ja lentoliikenneyhteydet Barentsin alueella on turvattu. Kainuu on saavutettavissa helposti.

Kaivannaisteollisuus vähentää päästöjä ottamalla käyttöön TKI-toiminnasta syntyviä uusia teknologioita. Kaivannaistoiminnan ympärille kehitty innovaatiotoimintaa ja lisää kiertotalouden yrityksiä. Syntyy **"URBAN MINING" -TOIMINTAA**, jossa kerätään jätteistä ja sivuvirroista arvokkaita mineraaleja ja jalostetaan niitä. Kaivannaisteollisuus työllistää huippuvuosina 2030-luvulla yli 3000 henkeä. Kainuussa on useita kaivoksia ja niihin liittyvää jatkojalostusta.

TUULIVOIMAAN panostetaan mm. kaavoituksella. Kantaverkkoa Kainuuseen on vahvistettu jo 2020-luvun puolivälissä, mm. rakentamalla 400 kV pohjois-eteläsuuntainen Vaaralinja. Tuulivoimaa hyödynnetään datakeskuksen supertietokoneiden energiantarpeen kattamiseen ja tätä hyödynnetään myös alueen vetovoimamarkkinoinnissa: Kainuu on uusiutuvan energian tuottajamaakunta. Vuonna 2040 Kainuu on omavarainen sähköntuottaja ja kaikki tuulivoimalle soveltuvat sijainnit on otettu käyttöön.

UUSIUTUVIEN LUONNONVAROJEN käyttö on kestävä, monipuolista ja huomioi niiden uusiutumiskyvyn. Luonnonvarojen käytössä korostuu innovatiivisuus ja TKI-toiminnasta tuodut ketterät kokeilut, joiden tuloksena on alueelle muodostunut korkean jalostusasteen tuotteiden valmistusta ja vähähiilinen kiertotalouden periaatteita hyödyntävä talous. TKI-toiminnan tuloksena saadaan innovoivaa myös fossiilisia raaka-aineita korvaavia tuotteita. TKI-toiminnassa hyödynnetään oppilaitosyhteistyötä sekä start up-ekosysteemejä. Oppilaitosten opetusohjelmiin on jo 2020-luvulta lähtien kuulunut kiertotalous ja kestävä kehitys, myös peruskoulun laaja-alaisten taitojen opetuksessa on panostettu kiertotalouden periaatteiden opettamiseen. Kainuun metsien kasvu lisääntyy hyvällä metsien hoidolla ja kestävällä käytöllä - näin ollen Kainuu on kansallisesti merkittävä hiilinielu. Suuri osa ta

kasvatuksen periaattein.

RAMBOLL

SKENAARIO - VAHVA TEOLLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS 2040 (TAVOITELTAVA SKENAARIO)

Ympäristö ja yritykset hyötyvät datakeskuksesta ja **DIGITAALISET YHTEYDET** tuovat myös Barentsin alueen toimijat lähemmäs toisiaan. Kainuun kattavat nopeat tietoliikenneyhteydet mahdollistavat laajat digipalvelut, joiden kehitys on nopeaa. Kainuu osallistuu aktiivisesti kehittämiseen erityisesti suurteholaskentaa hyödyntäen. Cemis-yhteistyön ansiosta liikuntadata tullut osaksi suurteholaskentaa. 2020-luvun puolivälissä Kainuuseen saatiin uusi yksityinen datakeskus ja 2030 datakeskukset ovat synnyttäneet ensimmäisiä tutkimuskeskuksia, jotka puolestaan houkuttelevat uusia kansainvälisiä osaajia. 2040-luvulla Kajaanista on kehittynyt pitkälle erikoistunut suurteholaskennan keskus.

Vuonna 2040 **MEKAANINEN JA KEMIALLINEN PUUNJALOSTUS** porskuttaa: raakapuuta ei juurikaan viedä pois maakunnasta, vaan jalostetaan Kainuussa ja kestävästi kehittyvä maatalous on vahva osa biotaloutta. Sellun tuotanto alkoi 2020-luvun puolivälissä ja TKI-toiminnan tuloksena uusia sellupohjaisia innovaatioita tuotetaan ketterästi kokeillen markkinoille. 2030-luvulla laajennettiin älykkäitä sähköverkkoja sekä muita älykkäitä energiaverkkoja ja -ratkaisuja. Kainuussa on elinvoimainen maatalous, jolla vaikutetaan positiivisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseen sitomalla hiiltä. Kiertotalouden periaatteiden hyödyntäminen on vahvaa: mm. biokaasua tuotetaan ja käytetään niin liikenteessä kuin maatalouden työkoneissa. Puolangan biokeskus tuottaa myös liikenteeseen sopivia polttoaineita ja ST1 on lisännyt Renforssin rantaan biokaasutuotantoa. Maakunnassa on useita biokaasun tankkausasemia.

ILMASTONMUUTOKSEEN sopeutumisella turvataan yritysten toimintaedellytyksiä ja vakaata toimintaympäristöä. 2020-luvulla ilmaston muutosta hillittiin kiinnittämällä huomiota yhteiskunnan asenteeseen ja huomioimalla myös pienet elämäntapamuutokset: kouluihin tuli kasvisruokavaihtoehto ja kiinteistöihin lajittelupisteet. Hillintätavoitteen toteuttamiseksi yhteiskunnan eri tasoilla ja myös kestäväan infraan panostettiin mm. rakentamalla kaasu- ja sähköautojen latausinfra. Päästökompensaatio suunnitelmat saivat paljon ideoita kannustimista mm. hiilineutraalien liikkumismuotoihin liittyen. Koulutuksen ja TKI toiminnan tuloksena on kehitetty ja tuotu myös muualta osaamista, miten kasvihuonepäästöjä vähennetään. Kainuun maakunta saavutti hiilineutraaliustavoitteeseensa vuonna 2030, jonka jälkeen matka jatkui rohkeasti kohti hiilinegatiivisuutta. Maakunnan hiilikädenjälki on jalanjälkeä suurempi - hyviä käytäntöjä viedään myös maakunnan ulkopuolelle ja koko Suomi hyötyy Kainuun hiilivarastoista ja -nieluista.

Koulutuksessa panostetaan, erityisesti **AMMATILLISEEN KOULUTUKSEEN** ja työssäoppimiseen. Kainuussa on kattavat täydennys- ja muuntokoulutusmahdollisuudet, joihin rahoitus on osattu hakea ministeriöstä ajoissa. 2020-luvulla tutkintouskovaisuudesta päästiin osittain eroon ja käytännön osaamista sekä jatkuvaa oppimista alettiin korostamaan yhä enemmän. Kainuussa säilyy yliopistotasoinen koulutus - 2020-luvun lopulla Kainuussa aloittaa pysyvä yliopistokoulutus. Koulutuksessa hyödynnetään verkkopohjaisia ratkaisuja ja digitalisaatiota laajasti. Etäopiskelu toimii puolin ja toisin: Kainuu tarjoaa etäopintoja koko Suomeen ja muualle maailmaan, mutta etäopiskelu Kainuusta on myös mahdollista ja onnistunutta.

ALUEBRÄNDÄYS on onnistunutta, mielikuva Kainuusta on myönteinen ja pitovoima vahva. 2020-luvun alussa aloitettiin määrätietoinen työ, jotta nuoriso pysyisi Kainuussa. Siihen liittyy asennekasvatusta suunnattiin myös silloisille ja tuleville vanhemmille: Kainuuseen voi jäädä ja jos joutuu muuttamaan pois, tänne on hyvä palata ja täällä on työtä. Kainuussa vahvistettiin pysymisen positiivisia puolia, mm. tunnistamalla emotionaaliset ja sosiopsykologiset tekijät opiskelun perässä muuttavien kohdalla. Ketterin kokeiluinn tunnistettiin siirrettävät ja uudella tavalla toteutettavat opiskeluun liittyvät elementit, joita kehitettiin ja saatiin opiskelijasukupolvi pysymään Kainuussa. KAMK mahdollisti mm. arktisen yliopiston opintotarjonnan.

ASENNE TULEVAISUUTEEN on positiivinen ja asennekasvatuksessa on onnistuttu – onnea ei kätketä ja onnistumisista uskalletaan kertoa. Kainuulainen ymmärtää, miksi teollisuuden hyvinvointi on myös kainuulaisen hyvinvointia. Kiertotalous ja cleantech valittiin koulutuksen strategiseksi ajureiksi 2020-luvun alussa. Koulutustarjontaa suunniteltiin ja rakennettiin yhteistyössä koko sektorin toimijoiden kanssa. Kainuussa koulutuksen kurssivalikoimaa ja koulutusohjelmia kokeillaan ketterästi learning by doing -tyyliin. Koulutuksen ketterät tavat, konseptointi ja kokeilukulttuuri juontaa juurensa 2020-luvun alkuun. Tällöin perustettiin yrittäjyyslukio ja aloitettiin AMK-tasolla start-up-toiminta.

RAMBOLL

SKENAARIO - VAHVA TEOLLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS 2040 (TAVOITELTAVA SKENAARIO)

Koulutuksen markkinointiin panostettiin jo 2020-luvulla ja markkinoinnissa hyödynnettiin eri teemojen yhteistyötä, erityisesti **ARCTIC LAKELANDIN** markkinointitoimenpiteissä nostettiin myös koulutusmahdollisuuksien näkyvyyttä. Arctic Lakelandin vetovoimasta saatu charter-lentoliikenne on vakiintunut jo 2025 ja vuonna 2040 matkustajamäärät ovat kasvaneet. Vuonna 2030 matkustajamääristä jo yli puolet ovat kansainvälisiä. On syntynyt vetovoimaiset, korkean tuottavuuden työmarkkinat sekä toimiva koulutusketju ammatillisesta koulutuksesta yliopistokoulutukseen asti. Markkinointipanostusten ansiosta työvoiman saatavuusongelmia on taklattu hyvin jo 2020-luvun puolivälissä. 2030-luvun puolessa välissä maahanmuutto lisääntyy voimakkaasti ja osaava työvoima on monimuotoista. Vuonna 2040 osaavan työvoiman saatavuusongelma on ratkennut työperäisen maahanmuuton avulla ja muutto Kainuuseen on tehty houkuttelevaksi. Muuttotase saatu positiiviseksi. Maahanmuuttajien kotoutus on panostusten vuoksi onnistunutta - kainuulaisuus on helppo omaksua vaikkei juuret olisi Kainuussa.

PALVELUITA tuotetaan maakuntien välisellä yhteistyöllä ja kaikkea ei tarvitse tuottaa itse. 2020-luvun alussa linjattu soteuudistus on onnistunut, monialaiset hyvinvointialueet syntyneet. Kainuu on itsenäinen maakunta ja sote-palvelut tuotetaan pääosin valtion rahoituksella ja käyttömaksuilla. Maakuntien yhteistyö on selkeästi roolitettu: osa palveluista tuotetaan maakunnallisesti, osa suuralueittain. 2020-luvun alussa on panostettu ikärakenteen ennustamiseen ja sen mukaisesti on kehitetty ketterin menetelmin palvelutarjoamaa. Datan avulla mahdollistetaan ennakoiva palveluinfrastruktuuri. Osa palveluista hyödyntää digitaalisia mahdollisuuksia, jolloin palveluiden oikea-aikaisuuteen ja proaktiiviseen tuottamiseen pystytään tehokkaasti.

Ketterät kokeilut mm. **LIIKKUVIEN PALVELUIDEN** tarjoamisessa on luonut käyttäjien tarpeita vastaavat palvelut. Kainuu on monipaikkainen asumisen ja olemisen alue. Isoimpien keskusten välillä on toimivat yhteydet - keskukset ovat saavutettavissa ja arki sujuu mukavasti. Matkaketjut ovat sujuvia, liikenteen älykkäät sovellukset, kuten MaaS, ja infran toimivuus helpottaa arkea. Uusia matkustamisen tapoja on kehitetty. Eri matkustustavat kuljettavat yli miljoona matkustajaa vuodessa vuonna 2040. Lentoliikenteessä toimii myös sähkölentokoneet, jotka ladataan Kainuun tuulivoimalla. Kajaani-

TIEKARTTA

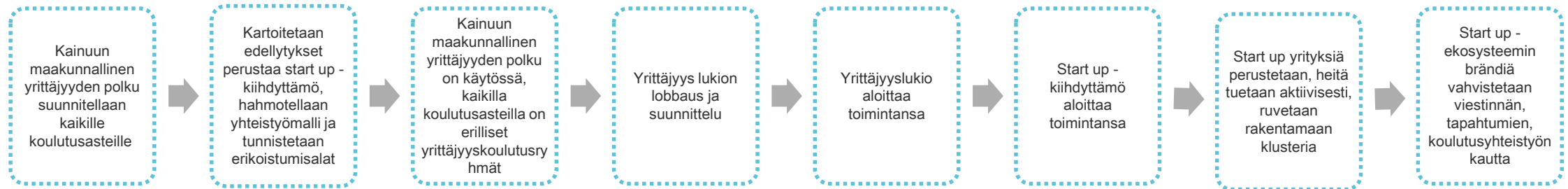
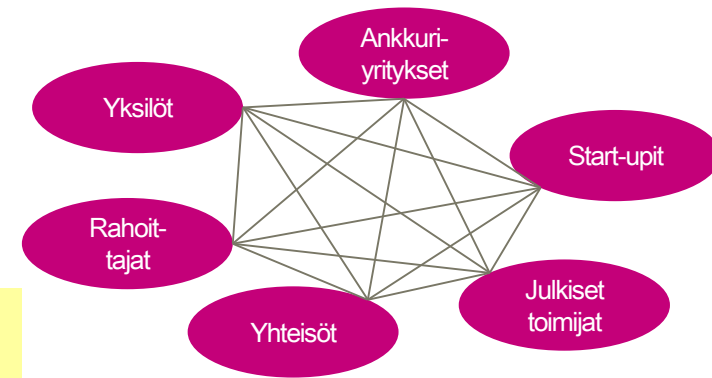
VAHVA TEOLLISUUS JA KESTÄVÄ KEHITYS

(TAVOITELTAVA SKENAARIO)

YRITYSEKOSYSTEEMIT

2020 luvulla valituille kärkitoimialoille on saatu Kainuuseen pysyvästi ankkuriyrityksiä ja -toimijoita (datakeskus, kemiallinen metsäteollisuus, puutuoteteollisuus, metalliteollisuus, akkuklusteri) niiden ympärillä liiketoimintaekosysteemit kukoistavat vahvoina TKI toiminnan, pk ja suuryritysten symbiooseina.

On syntynyt vetovoimaiset, korkean tuottavuuden työmarkkinat, koulutusketju ammatillisesta koulutuksesta yliopisto-koulutukseen asti

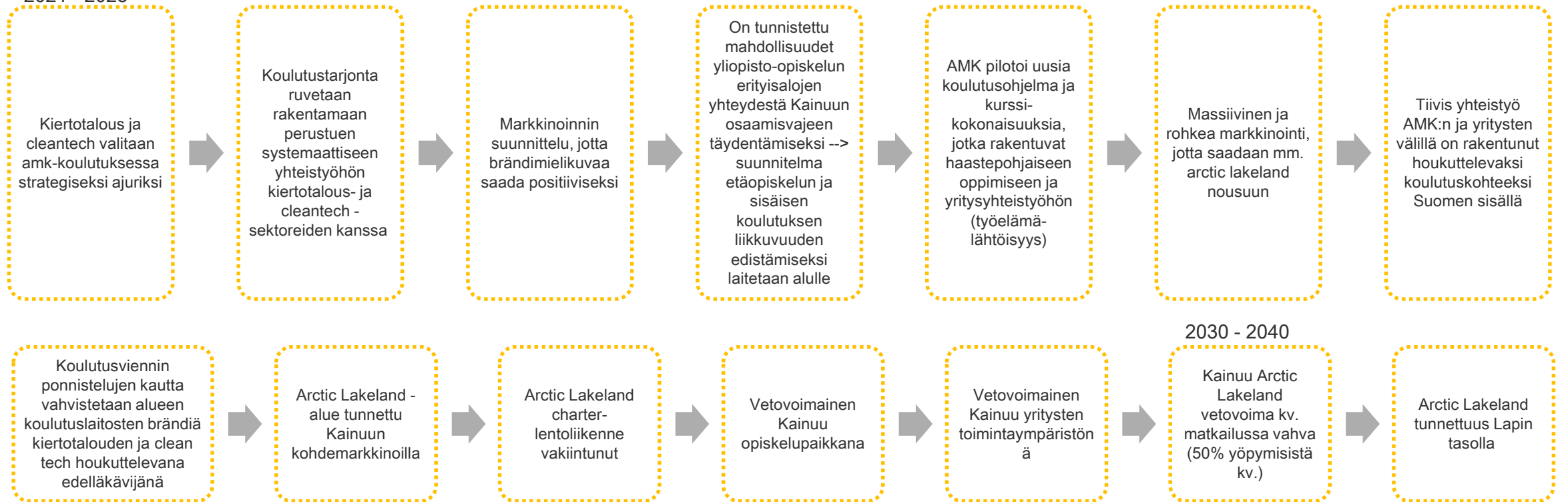
BRÄNDIMIELIKUVA

Vetovoimainen
Kainuu

Kainuu Arctic
Lakeland on tunnettu
luontomatkailun
luksuskohteena

Alueen vetovoima ja
pitovoima on vahva,
myönteinen
mielikuva alueesta

2021 - 2025

PALVELUT

Datan avulla luotu ennakoiva palveluinfrastruktuuri

2021 - 2025

Väestön ikäjakauma arvioidaan tuleville 10 vuodelle --> ennakoidaan palveluiden tarpeet

Ymmärretään eri elämäntilanteisiin liittyvien palveluiden rakenne ja tehdään suunnitelma niiden saavuttamiseksi pitkien etäisyyksien maakunnassa

Laajennetaan palveluiden digitaalista saavutettavuutta

Pilotoidaan liikkuvien palveluiden toteutumista

IT-yhteyksien rahoitus saatu varmistettua

2028 - 2040

Kainuussa on kattavat nopeat tietoliikenneyhteydet, mahdollistavat laajat digipalvelut, joita kehitys on nopeaa. Kainuu osallistuu aktiivisesti kehittämiseen erityisesti suurteholaskentaa hyödyntäen

2020 luvun alussa linjattu soteuudistus on onnistunut, monialaiset maakunnat syntyneet, Kainuu on itsenäinen maakunta, maakuntavaalit käytössä. Maakuntien yhteistyö on selkeästi roolitettu (osa palveluista maakunnallisesti, osa suuralueittain)

Nopeat IT-yhteydet mahdollistettu (rakennettu) mm. kestävän elvytyksen rahalla 2020-luvun alussa

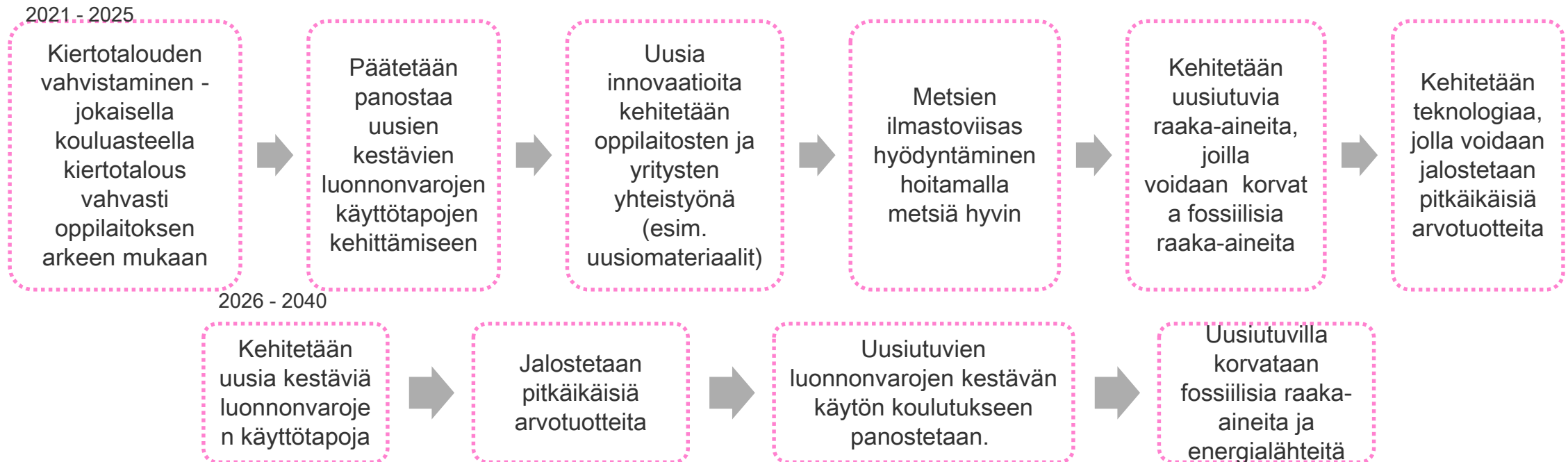
Palvelut ovat helposti saavutettavia ja laadukkaita asuinpaikasta riippumatta

LUONNONVAROJEN KÄYTTÖ

Luonnonvarojen käyttö on kestävää ja huomioi niiden uusiutumiskyvyn. Uusiutuvia luonnonvaroja käytetään laajasti ja innovatiivisesti.

Kainuussa on paljon uusiutumattomien ja uusiutuvien luonnonvarojen uusia käyttömuotoja kehittävää TKI toimintaa. Uusiutumattomien luonnonvarojen käyttö on tehokasta ja kiertotalouden periaatteita noudattavaa.

Vähähiilinen talous on tunnistettu maakunnalliseksi menestystekijäksi.

KOILLISKAAPPELI KAINUUN KAUTTA

Arktinen kaapeli on globaalin dataliikenteen ykkösväylä - Kajaanissa globaalisti vahva asema solmukohtana.

2021 - 2025

Edunvalvontaa ja rahoitusratkaisun etsiminen

Selvitys ja suunnitelma Suomen sisäisen runkoreitistön lisärakentamistarpeesta valmis, rakentamiselle saadaan rahoitusratkaisu

Suomen sisäistä Koillisväylään liittyvää runkoreittiä rakennetaan Kajaanin kautta

Arctic Connect -kaapeli rakennetaan ja Kajaanin keskus liitetään nopealla yhteydellä siihen

2025 - 2040

EuroHP-tietokone päivitetään uuteen. Tieteellisen laskennan yhteydet Japaniin ja Kiinaan

Kajaanin datapalvelin keskittymä vahvistuu: LUMI-supertietokone

Yliopisto- ja amk-koulutuksen vienti- ja tuonti käynnistyvät aktiivisesti kv. yhteyksin

Yliopisto- ym. koulutusta saa Kainuuseen etänä vapaasti.

ILMASTOPOLITIIKKA

Kainuu on kansallisesti merkittävä hiilinielu. Metsiä hyödynnetään aktiivisesti ja kestävästi niin, että niiden hiilinielu rooli toteutuu ja hiilivarasto säilyy. Puuta jalostetaan paikallisesti pitkäkestoisiksi hiiltä sitoviksi biotuotteiksi, joilla korvataan fossiililla raaka-aineilla tuotettuja tuotteita.

Kainuu on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävien ilmastokestävien ratkaisujen tuottaja. Näillä ratkaisuilla voidaan muuttaa väestökeskittymien ja metropolialueiden toimintaa ilmastokestäväksi

Kainuu on ilmastovastuullinen maakunta: oma hiilijalanjälki on pieni ja ilmastonmuutosta hillitsevä.

Ilmastotyötä tehdään kansainvälisissä verkostoissa, erityisesti Barentsin alueella.

2021 - 2025

ILMASTOPOLITIIKKA

Kainuu on kansallisesti merkittävä hiilinielu, metsiä hyödynnetään aktiivisesti, kestävästi, niin että niiden hiilinielu rooli toteutuu ja jalostetaan paikallisesti pitkäkestoisiksi hiiltä sitoviksi biotuotteiksi, joilla korvataan fossiililla raaka-aineilla tuotettuja tuotteita.

Kainuu on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävien ilmastokestävien ratkaisujen tuottaja. Näillä ratkaisuilla voidaan muuttaa väestökeskittymien ja metropolialueiden toimintaa ilmastokestäväksi

Kainuu on ilmastovastuullinen maakunta: oma hiilijalanjälki on pieni ja ilmastonmuutosta hillitsevä.

Ilmastotyötä tehdään kansainvälisissä verkostoissa, erityisesti Barentsin alueella.

2025 - 2040

KAIVANNAISTEOLLISUUS

Kainuussa on useita kaivoksia ja niihin liittyvää jatkojalostusta

Kainuun kaivannaisteollisuus huippukohtassaan, työllisyys yli 3000 henkilötyövuotta.

Kaivannaisteollisuus kehittyi kiertotalouden periaatteita noudattaen

2021 - 2025

Kaivannaisteollisuus sitoutuu kestävään ja resurssitehokkaaseen toimintaan (Kestävän kaivostoiminnan verkosto)

Kaivannaisteollisuus vähentää päästöjä uusien tekniikoiden käyttöönotolla

Otanmäki Mine aloittaa kaivoksen Otanmäessä.

Useita kartoituksia uusista kaivoksista käyty läpi

Aloitetaan uraanin louhinta ja rakennetaan sitä hyödyntävä pienoisvoimala

2026 - 2040

Kaivannaisteollisuuden ympärille kehittyi innovaatiotoimintaa ja kiertotalouden yrityksiä lisää.

Synty Urban Mining toimintaa jossa kerätään jätteistä arvokkaita mineraaleja ja jalostetaan niitä

Terrafamen päätös toiminnan jatkosta vuoteen 2050.

TUULIVOIMA JA ENERGIAOSAAMINEN

Kainuu on uusiutuvan energian tuottajamaakunta, jossa osataan hyödyntää hukkalämmöt ja energiatehokkuus on huomioitu

Kainuun on omavarainen uusiutuvan sähköntuottaja

Kainuun energiantuotanto ja -käyttö on uusiutuvaa ja Kainuu lämpiää vähähiilisesti

2021 - 2030

Kainuun tuulivoimamaakunta-kaava 2035 saa lainvoiman

Kantaverkkoa on vahvistettu Kainuuseen ja uusi 400 kV pohjois-eteläsuuntainen Vaaralinja on toteutunut

Uusiutuvan energian tuotantoa lisätään mm. tuulivoimaloita rakentamalla

Teollisuus käyttää tuulivoimaa ja hyödyntää hukkalämmöt tehokkaasti

2030 - 2040

Kajaanin supertietokoneet toimivat tuulisähköllä

Kaikki soveltuvat kohteet tuulivoimatuotannossa hyödynnetty, samoin aurinkoenergiaa hyödynnetään laajasti

BIOTALOUS

Kestävä kehittyvä maatalous vahva osa biotaloutta

Mekaaninen ja kemiallinen puunjalostus porskuttaa

Raakapuuta ei viedä vaan se jalostetaan Kainuussa

Luonnonvaroja käytetään kestävästi ja monipuolisesti

2021 - 2025

Aloitetaan kestävän pohjan tekeminen biotalouteen. Samalla tehdään pohjaa puurakentamisteollisuudelle. Kaikki biotalouden osat lyövät kättä yhteen (synergiat ja ekosysteemit on tunnistettu).

Tunnistetaan biotalouden ja -materiaalien tarpeet tuleville vuosikymmenille, esim. tekstiiliteollisuus, muovit

Yrittäjyyden aloittamisen tukea innovaatioita hyödyntäen

Biokaasun ja bioetanolin tuotannon kehitystyöhön panostus. Kainuulaisten ja matkailijoiden autot kulkevat Kainuussa tuotetulla biokaasulla muiden päästöttömien energialähteiden ohella.

Kajaaniin rakennetaan biokaasulaitoksia

2025 - 2040

sellutehdas aloittaa tuotannon

sahat investoivat

biopohjaisten kuitujen ja materiaalien innovaatiot, muovin korvaaminen

Kehitetään uusia kestäviä luonnonvarojen käyttötapoja

Jatkuva kasvatusta - tiedotushanke

Osa talousmetsistä toimii jatkuvan kasvatuksen periaatteella

INNOVAATIOPOLITIIKKA KOROSTAA PERUSTEOLLISUUDEN ALOJA

Kainuu on säilynyt tietyillä avainaloilla kansainvälisen huippututkimuksen kärjessä.

2021 - 2030

Green Deal- rahoitus tuonut uusia avauksia

Cemis-yhteistyön ansiosta liikunta- data tullut osaksi suurteholaskentaa.

Kolme kainuulaista uutta tuotetta on käynyt kansallisessa tai kansainvälisessä kisassa. Vähintään yksi niistä on kisamenestyksen myötä tullut vakiotuotteeksi.

2030 - 2040

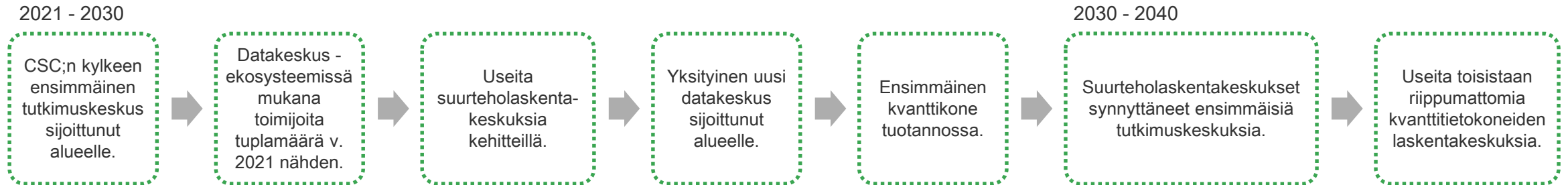
Robottiikka (14.0) mullistanut osan kaivannais- ja muustateollisuudesta sekä maa- ja metsätaloudesta.

Innovaatiopolitiikka on vahvistanut kainuulaisten teollisuusyritysten jalostusastetta, työn tuottavuus on parantunut ja uusia yrityksiä syntynyt

DATAKESKUS PALVELEE YRITYS JA TKI-TOIMINTAA

Kajaanista kehittynyt pitkälle erikoistunut suurteholaskennan keskus

TYÖVOIMA

Osaavan työvoiman saatavuusongelma on ratkennut työperäisen maahanmuuton avulla.

Muutto Kainuuseen on tehty houkuttelevaksi. Kainuuseen muuttaa enemmän asukkaita kuin alueelta lähtee.

2021 - 2030

Kainuun maineyöhön panostetaan ja sen eteen tehdään pitkäjänteistä työtä (tästä eteenpäin jatkuvasti)

Työvoiman saatavuusongelmia on taklattu hyvin

Verkottunutta työvoiman hankintaa ja perehdytystä maatalouden tarpeisiin

2030 - 2040

Muuttoa harkitsevat tietävät että Kainuussa on hyvä ja turvallista asua ja täällä arki on sujuvaa

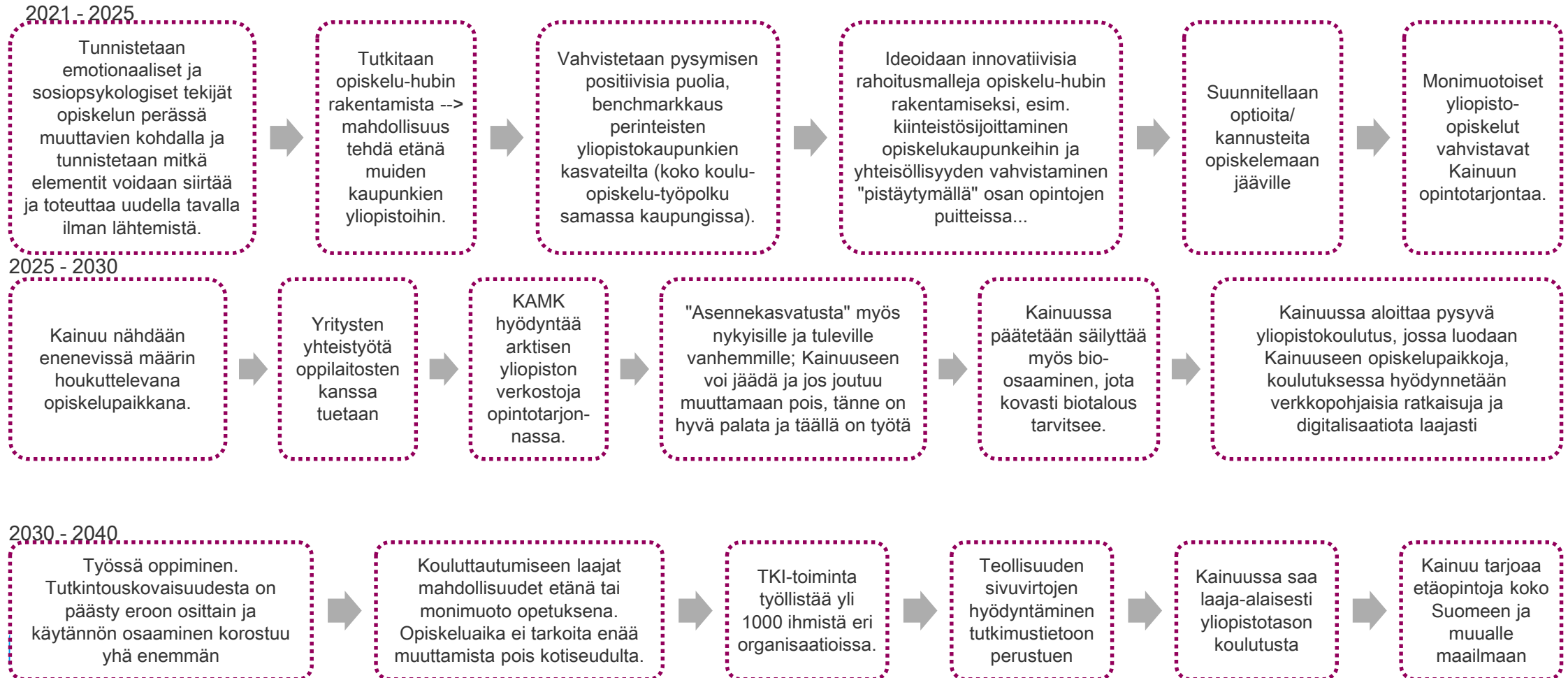
Kainuun maineyössä ja markkinoinnissa on onnistuttu

Työperäinen maahanmuutto kasvaa selkeästi, Kainuu saa muuttovoittoa

KOULUTUS JA TUTKIMUS

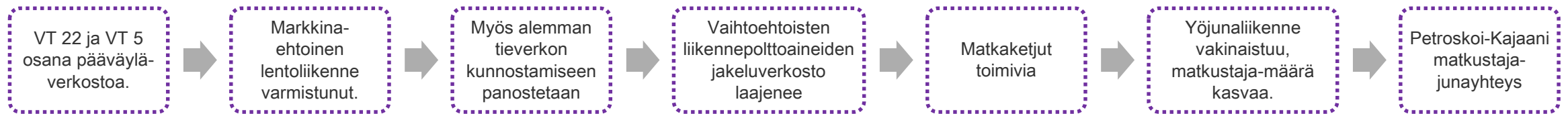
Koulutuksessa erityisesti panostetaan ammatilliseen koulutukseen ja työssäoppimiseen teollisuuden ja luonnonvara-aloilla

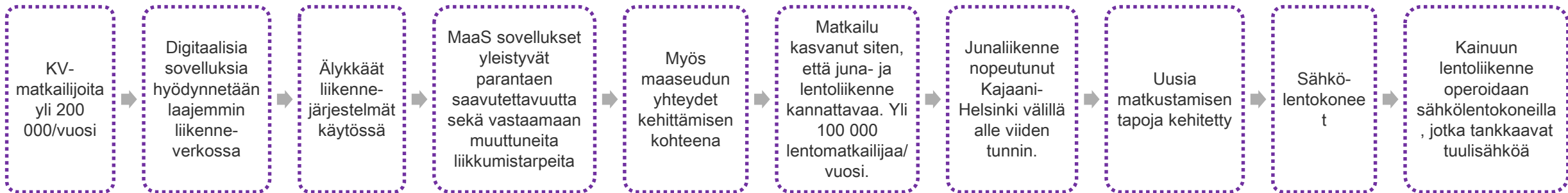
TOIMIVAT YHTEYDET ERI KESKUSTEN VÄLILLÄ

Juna-, lento- ja muut matkaketjut kuljettavat yli miljoona matkustajaa/vuosi

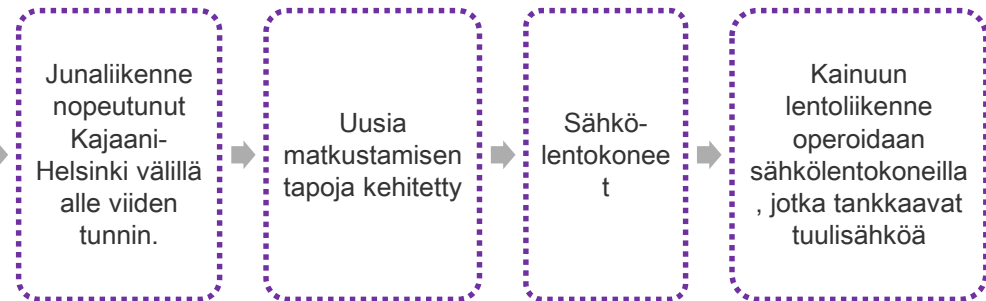
2021 - 2025

2025 - 2030

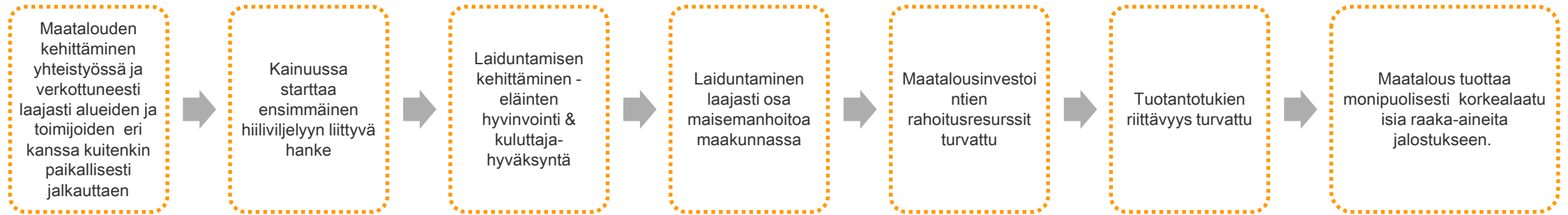
2030 - 2040

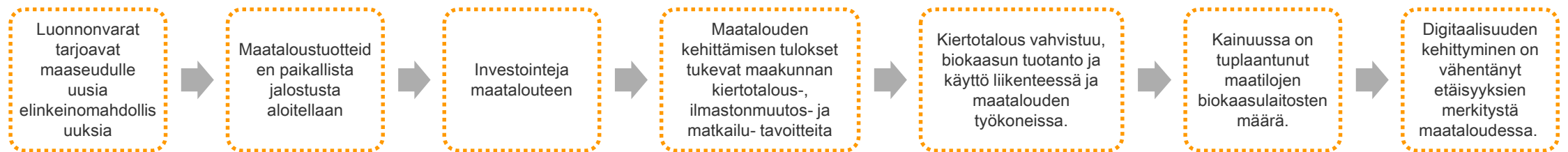
MAATALOUS

Elinvoimainen kestävä maatalous

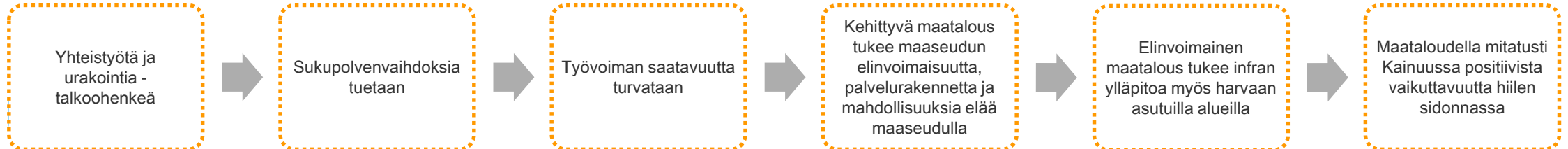
2021 - 2025

2025 - 2030

2030 - 2040

SKENAARIO

ELINVOIMAINEN, KOULUTETTU JA LUOVA KAINUU

Hyvinvoivassa Kainuussa panostetaan **VAPAA-AIKAAN** ja uskotaan sen houkuttelevan uutta työvoimaa alueelle. Huippuluokan asiantuntijat haluavat asua Kainuussa, koska siellä on hienot vapaa-ajan mahdollisuudet - luonto ja urheilu. Peli-ala, viihdeala ja elokuva-ala kukoistavat luovien ihmisten muuttoliikkeen vuoksi. Kaavoituksessa ympäristön laatu ja asumismukavuus korostuu. Aluebrändäys on onnistunut. Talven lumisuutta on hyödynnetty elokuva- ja viihdealalle suunnatussa brändäyksessä. Yhteistyö kainuulaisten ja alan välillä toimii.

Elinkeinopolitiikassa ja kärkialojen valinnassa vahvistetaan **LUOVIA ALOJA** ja huomioidaan tasa-arvoinen politiikka. Kärkialoiksi on luovien alojen lisäksi valittu uusien innovaatioiden biotalous (metsäbiotalous, mutta myös esim. sininen biotalous), cleantech, kiertotalous, matkailu ja sote. Kestävän kehityksen näkökulmat otetaan huomioon niin sosiaalisessa kestävydessä, ympäristön kestävydessä kuin taloudellisissa näkökulmissa. Koulutus- ja työmarkkinat eivät jakaudu enää sukupuolen perusteella (segregaatio on purettu), sillä mm. teknisiä aloja markkinoidaan naisille ja sote-alaa miehille. Liiketoimintaa lisätään luonnonvarojen ympärille erityisesti marjateollisuuteen, matkailuun, erätalouteen ja metsäteollisuuden puurakentamiseen luomalla ja tukemalla yritysesosysteemien syntymistä. Yritykset tuottavat korkea jalostusasteen tuotteita, mm. fossiilisia raaka-aineita korvaavia tuotteita. Luonnonkosmetiikka-yritykset ovat löytäneet Kainuun korkean jalostusasteen tuotteet. Kainuussa on bioetanolin tuotantolaitos (St1) ja biotuotetehdas (KCF). Uusien investointien houkuttelussa ja hyväksymisessä punnitaan vaikutukset ympäristölle, eikä hyväksytä kestävyystavoitteiden vastaista yritystoimintaa. Ympäristöhankkeissa huomioidaan mm. luonnonsuojelu laajemmin panostaen erilaisiin luonnon monimuotoisuutta tukeviin hankkeisiin sekä mm. luonnon vesien erinomaiseen laatuun ja ilman puhtauteen. Luonnonuojeluhankkeissa kehitetään ja kokeillaan myös uusia ratkaisuja ja teknologioita, joista voi muodostua alueelle myös uutta liiketoimintaa.

RAMBOLL

SKENAARIO – ELINVOIMAINEN, KOULUTETTU JA LUOVA KAINUU 2040 (TAVOITELTAVA SKENAARIO)

BARENTSIN ALUEEN YHTEISTYÖ kohdistuu luonnonsuojeluun, ilmastonäkökulmiin, matkailuun ja luontoeinkeinoihin. Arktisen yhteistyön potentiaali liiketoiminnassa on tunnustettu ja sitä osataan hyödyntää. Kainuulaiset yrittäjät voivat toimia alihankkijoina Barentsin ja arktisen alueen suurilla rakennustyömailla ja infrahankkeissa. Työssäkäynti rajan yli puolin ja toisin on helpottunut, byrokratia madaltunut huomattavasti 2020-luvun alkuun verrattuna joustavien viisumikäytäntöjen ansiosta. E-viisumi mahdollistaa matkailun myös Venäjän puolelle turisteille tehden palveluista ketterämpiä ja halvempia sekä houkuttellen Kainuuseen turisteja. Kiertotalous- ja cleantech-osaamista viedään Venäjälle, erityisesti Karjalan tasavaltaan.

LUONTOMATKAILU JA ERÄTALOUS kukoistavat ja houkuttelevat maahanmuuttajia. Matkailu kukoistaa erityisesti Paljakassa, Hossassa, Ukkohallassa ja Vuokatissa. Sotkamo-Vuokatin matkailualueen lisäksi urheilukeskus vetää matkailijoita ja urheilualan toimijoita. Kainuu Arctic Lakeland on tunnettu luontomatkailun luksuscohteena. Puurakentamiseen panostetaan ja siihen osaajia tulee globaaleilta työmarkkinoilta. Peliteollisuudessa on kasvavia yrityksiä, jotka tukeutuvat uuden datakeskuksen olemassaoloon. Kainuussa on kattavat ja toimintavarmat tietoliikenneyhteydet elinkeinoelämällä ja kotitalouksilla, kattaen myös loma-asutuksen.

Sekä suuremmat että pienemmät matkailuyritykset ovat verkostoituneet ja luoneet yhdessä saavutettavia matkailupaketteja matkailukeskuksiin sekä kansallisille että kansainvälisille matkailijoille. Matkailu on korkealle jalostettua ja elämyksellistä, mm. kerätään luonnonantimia (sienet, riista, marjat ym.) ja tehdään niistä itse ruokaa. Luontomatkailukohteisiin on panostettu ja ne hyödyttävät myös paikallisia asukkaita (luonnonpuistot, vaellusreitit). Metsästysmatkailu on tuotu osaksi luontomatkailupaketteja, samoin taidemaalauksen upeiden maisemien innoittamana. Suuria ja kansainvälisiäkin elokuva- ja sarjahankkeita on saatu Kainuuseen yhteistyössä YritysAmiksen kanssa.

Data liikkuu sujuvasti Euroopan ja Aasian välillä Kainuun datakeskuksen ja Koillisväylän datakaapelin kautta. Suuryritykset luottavat Kainuun datakeskuksen turvallisuuteen ja haluavat

Kalevalainen perinne kukoistaa. Intressien yhteensovittaminen elinkeinoelämän ja ympäristön välillä tärkeää. **Ilmastonmuutoksen hillinnässä** tehdään monitahoista yhteistyötä julkisen sektorin, yritysten, koulutuksen, asukkaiden ja kolmannen sektorin kesken ja ilmasto- ja ympäristönäkökulmat ovat mukana eri yhteistyöverkostoissa. Kainuussa eletään ilmastovastuullista arkea: pyöräillään lyhyillä matkoilla, hyödynnetään biopolttoaineella toimivia yhteiskäyttöautoja, isompien keskusten välillä on toimivat yhteydet, kimppa- ja yhteiskyydit sekä autonvuokraus ovat lisääntyneet ja sähkölatauspisteverkko on kattava.

Palvelut järjestetään yhdessä muiden maakuntien kanssa.

Mielipideilmapiiri ja **suhtautuminen tulevaisuuteen on positiivista**: ihmiset voivat hyvin, elämä on monimuotoista, arki sujuu. Muutoksista selvitään yhteistyöllä. Kulttuurien tuntemukseen ja kielten opetukseen on panostettu jo 2020-luvun puolesta välistä. Samalla lapset ja nuoret omaksuvat avarakatseisen asenteen kansainväliselle yhteistyölle. Osaavaa työvoimaa on houkuteltu alueen vetovoimatekijöihin panostaen Suomen rajojen ulkopuolelta, maahanmuuttoa on tuettu vahvasti ja kotoutuminen on onnistunutta panostusten vuoksi. Muuttotase on positiivinen.

Mökkeilijöitä houkuttellaan alueelle lisää **hyvien etätyömahdollisuuksien** vuoksi. Yhä useampi mökkiläinen on muuttanut vapaa-ajan asuntonsa vakituiseksi asumukseksi ja siirtää kirjansa Kainuuseen - monipaikkainen kuntaverotus tuo verotuloja Kainuuseen.

Liikenteessä vuoden 2020 juna- ja lentoyhteydet on säilytetty ja niitä on parannettu. Ratayhteyksiä on parannettu ja valtatie on kehitetty. Infra on toimivaa sekä matkakaketjut sujuvia. Itä-Suomi suuntainen raideliikenne kehittynyt (Kajaani-Joensuu-Kouvola linja). Kajaaniin on saatu kansainväliset lentoyhteydet, mistä matkailuala kiittää.

SKENAARIO – ELINVOIMAINEN, KOULUTETTU JA LUOVA KAINUU 2040 (TAVOITELTAVA SKENAARIO)

Kainuussa on pysyvää **yliopistotasosta opetusta**.

Yliopistoyhteistyötä tehdään Oulun, Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistojen kanssa. Koulutus ja tutkimus keskittyy kiertotalouteen jata rahoitus toiminnalle on saatu mm. EU:n Green Dealistä ja siihen liittyvistä rahoitusohjelmista. Koulutuksessa on panostettu myös cleantechiin, matkailu ja sote –alaan luovien alojen lisäksi. KAMK järjestää matkailualan koulutusta yrityksille nostaen matkailun profiilia. Arktinen yhteistyö yli maakuntarajojen kietoutuu datakeskusekosysteemiin, joka on tuonut yliopistoverkoston kautta TKI-toimintaa Kainuuseen. Kainuu edelläkävijä metsäbiotalouden, kuten puurakentamisen ja puunsivuvirtoihin perustuvien ratkaisujen, kuten biopolttoaineiden, koulutuksessa, josta koulutusvientä on myös ulkomaille. Biotalous ja matkailun ympärille on perustettu oma VTT:n alainen tutkimusyksikkö.

Markkinointikoulutukseen panostaminen on auttanut yrityksiä liiketoiminnan kehittämisessä, myynnin lisäämisessä ja korkean jalostusarvon tuotteiden markkinoille saattamisessa. Tuotteistamisessa avainasemassa on maakunnan osaaminen. Elinikäiseen oppimiseen panostetaan, jotta ihmiset voisivat hyvin. Oppimispolut ovat joustavia ja sopivat erilaisiin elämäntilanteisiin. Työn ja opiskelun yhdistäminen on sujuvaa ja helppoa. Sote-alaan panostetaan, jotta ikääntyvien hoidossa olisi tarpeeksi resursseja. Kansainväliset opiskelijat haluavat tulla opiskelemaan matkailua Kainuuseen, eikä opiskella etänä. Kv-opiskelijat myös haluavat jäädä Kainuuseen ja heidät tunnustetaan arvokkaaksi työvoimaksi. Kun aloille koulutetaan muuntokoulutuksen kautta, alueeseen kiinnittyminen on luontaista. Toisaalta vetovoimatekijät luonto, palvelut, saavutettavuus saavat myös työperäisen muuttajan kiinnittymään alueeseen. Kainuussa on kattavat täydennys- ja muuntokoulutusmahdollisuudet, rahoitus on osattu hakea ministeriöstä ajoissa.

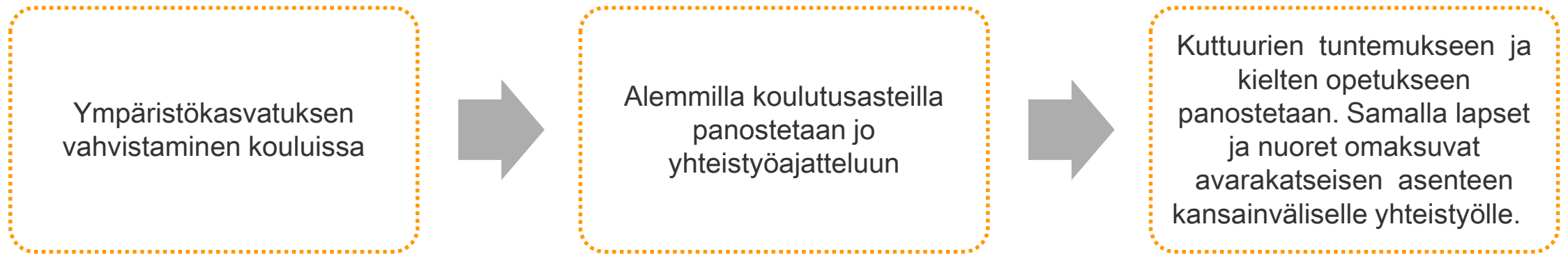

TIEKARTTA

**ELINVOIMAINEN,
KOULUTETTU JA LUOVA
KAINUU**

KASVATUS, POSITIIVISEN ILMAPIIRIN TUKEMINEN

2021 - 2026

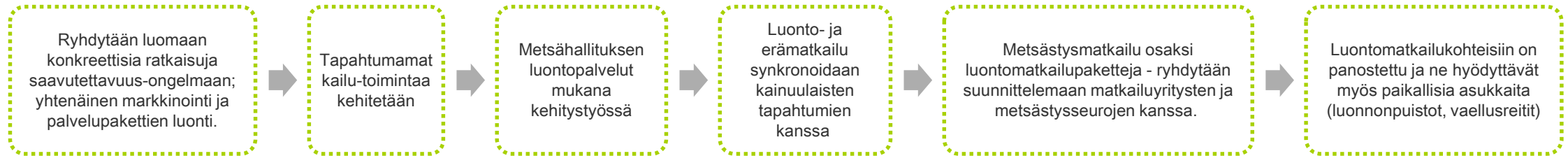

LUONTOMATKAILU JA ERÄTALOUS

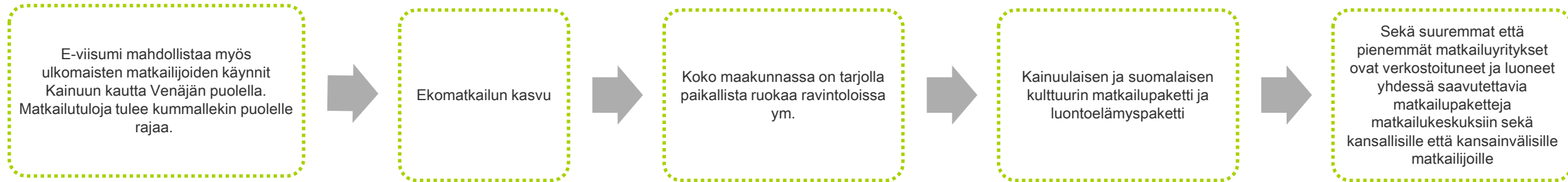
Kestävä luonto- ja erämatkailu kukoistaa

Kansainväliset osaajat löytävät Kainuuseen

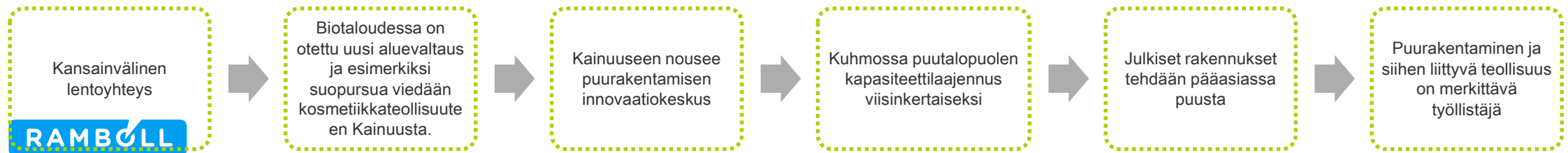
2021 – 2025

2025 – 2030

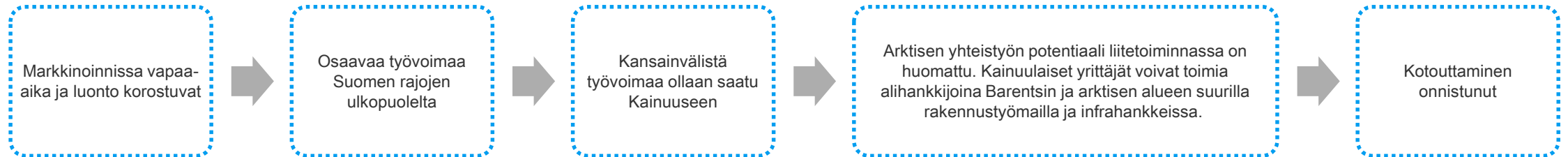
2030 – 2040

KANSAINVÄLINEN TYÖVOIMA

Positiivinen muuttotase

2021 – 2030

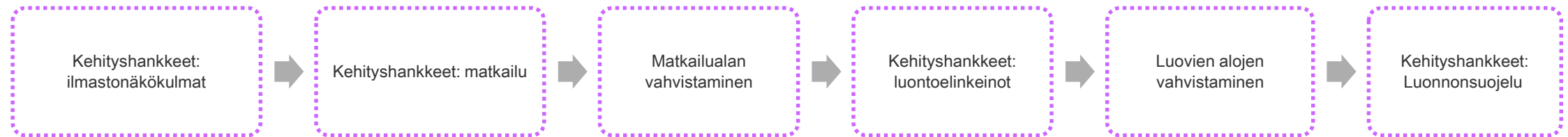

ELINKEINOPOLITIIKKA

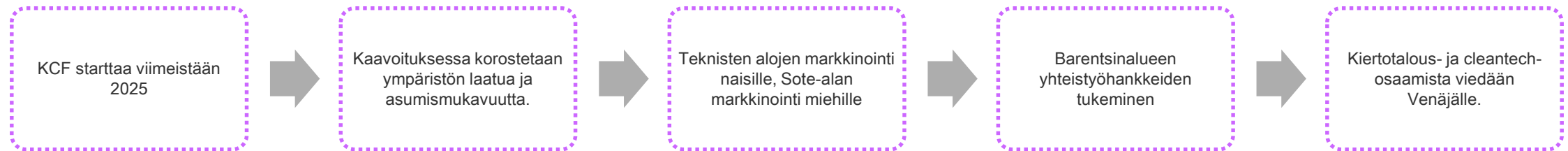
Työssäkäynti rajan yli on helpottunut, byrokratia madaltunut huomattavasti nykytilanteeseen verrattuna.

Barentsin alueen toiminta on muuttunut hankkeista yhteistyöksi

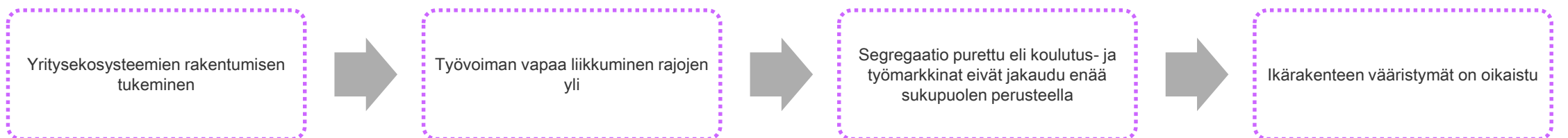
2021-2025

2025-2030

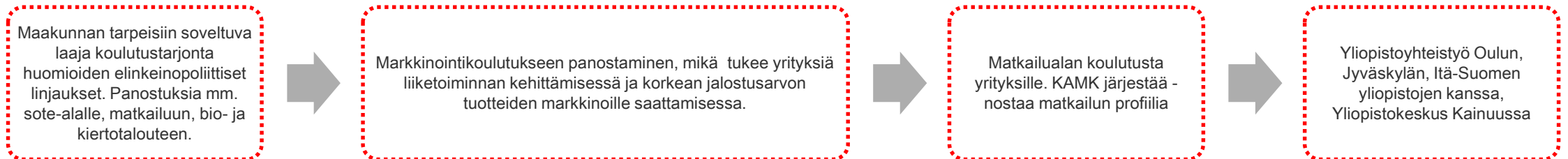
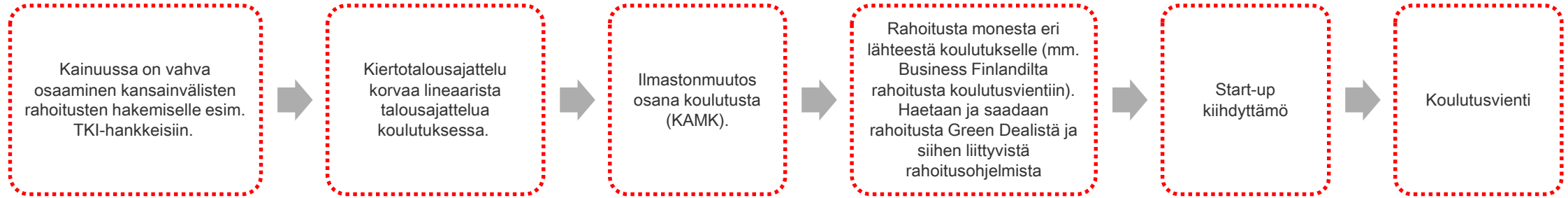
2030-2040

KOULUTUS JA TUTKIMUS

Kainuu edelläkävijä
bitalouden
koulutuksessa.

2021-2025

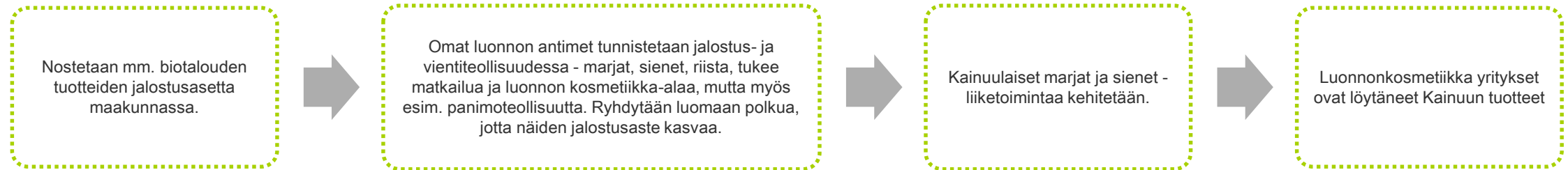

2025-2030

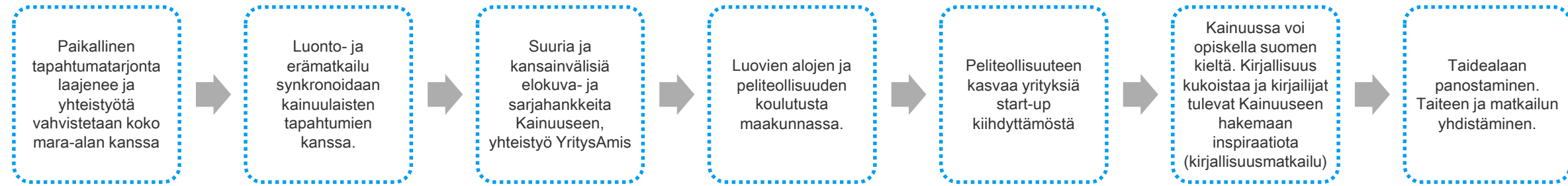
KORKEA JALOSTUSASTE

2024-2030

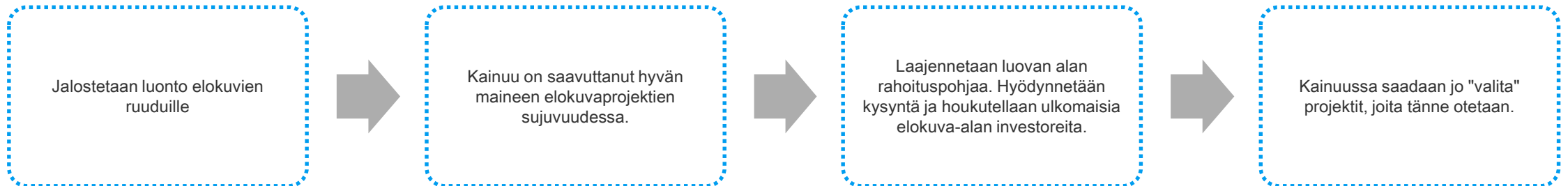

LUOVA ALA

2021 - 2030

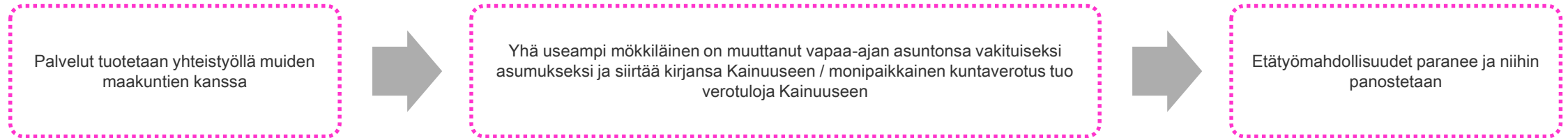
2030-2035

ASUMINEN JA PALVELUT

Monipuolinen ja monipaikkainen asuminen on Kainuussa ominaista ja ihmiset viihtyvät maaseutumaisessa ympäristössä

2021-2025

SKENAARIO

KAINUU OPTIMOINTI (VÄLTETTÄVÄ SKENAARIO)

Isojen, paljon työpaikkoja alueelle tuovia yrityksiä suositaan elinkeinopolitiikassa, mm. kaavoituksessa korostetaan yritysten toimintaedellytyksiä. Ympäristönäkökulma jää yritysnäkökulman alle. Yritykset tekevät työt etänä muualta. Kiertotalous- ja energia-alan yrityksiin panostetaan. Pyritään lisäämään kainuulaisten osaamista ja omistusastetta yrityksissä. Yritysten omistuksen vaihdoksissa tuetaan kainuulaisia omistajia.

Ilmasto- ja ympäristönäkökulmat eivät ole voimakkaasti esillä kehitysprojekteissa eikä teemaan liittyvää rahoitusta hyödynnetä täysimääräisesti; ilmastoidealismi ja toisaalta ilmastopaniikki vaikeuttavat yhteistyötä ja avointa keskustelua. Yhteistyö on jäänyt hanketasolle. Kainuussa liikutaan vanhoilla autoilla ja mm. vaihtoehtoisten käyttövoimien latausinfra ei ole kehittynyt. Kainuun metsät omistaa vieraspääoma, joka hyödyntää niitä raaka-aineena, eikä hiilinielujen kehittäminen ole agendalla.

Luonnonvaroja hyödynnetään kainuulaisten omalla tavalla. Jalostusastetta pyritään nostamaan omia yrityksiä tukemalla. Toiminta jää pienimuotoiseksi. Paikallista luontoa suojellaan ja luonnon monimuotoisuutta pyritään suojelemaan paikallisilla toimilla. Tuulivoimapuistot on ulkomaisen pääoman omistamia ja niitä huolletaan etänä tai lähettämällä osaajat keikalle Kainuuseen.

SKENAARIO – KAINUU OPTIMOINTI VUONNA 2040 (VÄLTETTÄVÄ SKENAARIO)

Kainuulainen voi suorittaa opintonsa etänä. Koulutuksen pääpaino ammatillisessa koulutuksessa ja työssäoppimisessa, jotta isoille yrityksille mahdollistetaan paikallinen työvoima.

Kainuu on turvallinen paikka asua kainuulaiselle. Peruspalvelut taataan, mutta ne järjestetään itse. Maahanmuuttoa on onnistuttu välttämään, Kainuu kainuulaisille toteutuu hienosti. On jonkin verran onnistuttu houkuttelemaan paluumuuttajia ja työn perässä muuttavia muualta Suomesta. Maahan muuttajia on myös tullut, mutta heitä ei ole onnistuttu kotouttamaan osaksi Kainuuta ja he muuttavat suurimmaksi osaksi pääkaupunkiseudulle. Ulkomaista kausityövoimaa Kainuussa on, mutta heitä ei ole saatu integroitua pysyviksi asukkaiksi.

SKENAARIO

**RESURSSIPERIFERIA
(VÄLTETTÄVÄ SKENAARIO)**

Kaupungistumisen trendi kasvaa, mikä hieman kasvattaa Kajaania maakuntakeskuksena, mutta pääasiallisesti muuttovirta pois maakunnasta voimistuu. Myös Sotkamo kasvaa hieman. Elinkeinopolitiikassa pääfokuksessa ovat pienet ja keskiuuret yritykset palvelualoilla (matkailu, elämysteollisuus, sote). Datakeskus on Kajaanissa, mutta se ei hyödytä juurikaan paikallista väestöä, datakeskusekosysteemiä ei ole saatu syntyään.

Ikääntymisen trendi kasvaa, nuoria ei ole saatu pysymään alueella. Väestön vähetessä palvelujen tarjonta hiipuu ja painottuu vanhusväestön tarpeisiin. Samoin työpaikkamäärä vähenee. Yritykset eivät uskalla investoida alueelle, muuhun kuin vapaa-ajan matkailuun. Kainuussa pyritään houkuttelemaan paluumuuttajia. Maahanmuutto pyritään pitämään kurissa. Maahanmuuttoa silti on, kotouttaminen ei onnistu pienillä panoksilla. Nuorison työttömyys, mielenterveysongelmat ja väkivaltaisuus kasvaa. Turvallisuuden tunne Kainuussa vähenee. Opinnot voisi suorittaa Kainuusta käsin, erityisesti suositaan korkeakouluopintoja etänä. Tutkimustoimintaa ei kuitenkaan olla saatu houkuteltua alueelle.

2020 luvulta lähtien kärjistynyttä työvoimapulaa ei ole saatu ratkaistua kuin osittain, lähinnä vuokratyövoiman avulla. Yritykset eivät usko, että alueella on osaavaa väkeä. Työvoima tulee siksi muualta kotimaasta ja ulkomailta, samoin pääoma. Kainuun työntajat turvautuvat laajasti muualla asuvaan keikka- ja vuokratyövoimaan. Pysyviä asukkaita, heidän verotulojaan ja ostovoimaa ei saada maakuntaan. Kainuusta muodostuu resurssiperiferia.

Kaivostoiminta on hiipumassa esiintymien ehtyessä, eikä tarvittavaa pääomaa uusien avaamiseen löydy. Puuta jalostavaa teollisuutta ei ole syntynyt muutamia sahoja lukuun ottamatta. Puutuoteteollisuus on siirtynyt Kainuusta pois työvoimapulan vuoksi. Puu viedään Kainuusta pyöreänä jalostamattomana kuitu- ja tukkipuuna muualle jalostettavaksi. Samoin marjat kerätään ja jalostetaan Kainuun ulkopuolella.

Luonnonvarojen käyttöön liittyviä konflikteja ei ole saatu ratkaistua eikä paikallisia kuulla luontoon liittyvissä kysymyksissä. Ilmastopaniikki on aiheuttanut lamaantumista ja aktiiviset hillintä- ja sopeutumistoimet ovat liian vähäisiä. Herkkä arktinen luonto on kovilla ja luonnon monimuotoisuus heikkenee edelleen. Luonnonvarat käytetään loppuun ulkomaisella pääomalla. Yritykset hoitavat Kainuun asiat lähinnä etänä muualta.

Lentoliikenne Kajaaniin on loppunut. Polttoaineverojen vuoksi liikkuminen on kallista. Sähkö- ja biokaasulatausverkostot ovat jääneet puutteellisiksi rahoitusvaikeuksien vuoksi.

Kaavoituksessa ympäristön laatu ja asumismukavuus korostuu. Kainuussa on hyvä palvelu- ja kulttuuritarjonta, joka toimii omin voimin.

Poliittinen ilmasto muuttuu yhteistyökielteiseksi eikä ratkaisukeskeinen keskustelu toimi. Kainuussa huudellaan omista kuplista.

SKENAARIO – RESURSSIPERIFERIA VUONNA 2040 (VÄLTETTÄVÄ SKENAARIO)